پاشماوەی دۆکتۆر شاکر الخصباک:
کورد تا ئێستاش خۆی سەروەری خۆی نییە

دۆکتۆ شاکر الخصباک

پەروین: "ئایا هیچ ڕۆڵێکت لە دامەزراندنی بەشی کوردی لە کۆلیژی ئەدەبیات لە زانکۆی بەغداد هەبوو؟"

شاکر: "لەڕاستیدا دامەزراندنی بەشی کوردی یەکێک لە خواستە تایبەتەکانی من بوو و منیش ئەو کاتە، ١٩٥٧-١٩٦٢، یارمەتیدەری ڕاگری کۆلیژی ئەدەبیات بووم و ئەوسا خوالێخۆشبوو دۆکتۆر مەهدی المخزومی کە کەسایەتییەکی ناسراو بوو و بە دۆستایەتی لەگەڵ کوردەکان و هەستە نیشتمانی و ئینسانییەکانی ناسرابوو ڕاگری کۆلیژ بوو، بەڵام لەڕاستیدا ئەو مەسەلەیە خۆی لە خۆیدا مەسەلەیەکی سیاسی و دوور لە خواست و ئارەزووەکانی ئێمە بوو. بارزانییەکانیش کاتێک کە پێوەندییان لەگەڵ عەبدولکەریم قاسمدا خۆشتر بوو، بیری ئەوە هاتە پێشەوە کە لە خواستەکانی خەڵک نزیک بکەونەوە و بارزانیش بۆ خۆی دۆستایەتییەکی زۆری پێشانی عەبدولکەریم قاسم دەدا و ڕێزێکی زۆری لێ دەگرت و ئامادە بوو بە هەموو شێوەیەک و لە هەموو ڕوویەکەوە هاریکاریی بکات، هەربۆیە یەکێک لە کاروبارە گرنگەکان ئەوە بوو کە ئەو کەسانەی لە ڕووسیا لەگەڵیدا بوون و قوربانییەکی زۆریان دابوو، دەروازەیەکیان بە ڕوودا بکرێتەوە تا بتوانن بەردەوامی بە خوێندنی باڵا بدەن و لەڕاستیشدا من تا ئێستاش لە بیرمدا ماوە کە لەو بەشەدا بەشێک لە خوێندکارەکان بە تەمەن گەورە بوون و ئەمەش لایەنی سیاسیی ئەو مەسەلەیە بوو لەو کاتەدا و بۆ منیش کە ئەمە، هەبوونی بەشێکی تایبەت بۆ خوێندنی کوردی کە کوردەکان تێیدا زمانەکەی خۆیان و جوگرافیای وڵاتەکەی خۆیانی تێدا بخوێنن، یەکێک لە خواستە تایبەتەکانم بوو، زۆر زۆر گرنگ بوو. هەربۆیە من و ڕاگری کۆلیژ کە ئەوسا یەکێک لە کەسایەتییە نیشتمانپەروەرەکان بوو، ئەو و ئەوان و هەموومان بە ئاراستەیەک کارمان دەکرد، کە بەشێک لە کۆلیژەکەماندا هەبێت تێیدا زمانی کوردی بخوێنرێت."

پەروین: "ئایا هیچ گۆڕانکارییەک بەسەر بیروڕایەکانی پێشووتدا، چونکە تا ئەمڕۆ ماوەیەکی دوورودرێژ تێپەڕیوە، هاتووە دەربارەی کوردەکان؟"

شاکر: نەخێر! ئەو بیروڕایانە دەرئەنجامی بڕوایەکی تایبەت بە خۆم بوون و هیچ بەو کاتەوە گرێدراو نەبوون و ئەو بیروڕایانە وابەستەن بە هەندێک بیروبۆچوونی ئینسانی و مافە بنەڕەتییەکانی ئینسانەوە. بە واتایەکی دیکە من لە ڕووانگەی مافەکانی ئینسانەوە دەنواڕم و هەر بیر و ڕایەکەیشم هەبوون بە مافەکانی ئینسانەوە بەندن. من کارم بە هەڵبەز و دابەز و هەڵگەڕانەوە سیاسییەکانەوە نییە و ئێستاش پێت دەڵێم کە من لەڕاستیدا ئەوسا تووشی بێهیواییەک بووم، چونکە ئاواتم ئەوە بوو، لەگەڵ ڕەخسان و لەباربوونی بارودۆخدا، هەلێک بۆ کوردەکان هەڵبکەوێت خۆیان بەرپرسیارێتیی خۆیان بگرنە دەست، بە واتا ئەگەر ئەو هەلە بڕەخسایە و خۆیان حوکمی خۆیان بکردایە حاڵیان بە جۆرێکی جیاوازتر دەبوو لەوەی کە لە ئێستادا هەیە و ئەو هەموو گێرمەوکێشە و بەیەکدادان و...

پەروین: "ئینسائەڵلا دێینە سەر ئەوەش..."

پەروین: "ئایا کورد، دوای چیرۆکی ئامینە، لە کتێبە ئەدەبییەکانتدا هەن؟"

شاکر: "تا ڕادەیەک، نەک بەو شێوەیە. چونکە مەسەلەکە ئەوەیە کە من بە نووسەرێکی واقیعی ناو دەبرێم، حەز ناکەم لە بارەی شتێکەوە بنووسم کە بە تەواوی و باشی نەیزانم. ئێمە کاتێک لە بارەی خەڵکەوە، لە بارەی هەستونەستەکانیان، داب و نەریتیانەوە دەنووسین، دەبێت پێشتر چەند ئینتیباعێکم لا هەبووبن کە بە شێوەیەک کەرەستەی نووسینەکەم لا دروست بکات و ڕاستگۆیی تێدا هەبێت. کەواتە من ناتوانم، وەکوو چۆن نووسەرە کوردەکان دەدوێن، لە بارەی کوردێک، خێزانی کوردی، یان کەسانی کوردەوە بدوێم. چونکە ئەمانە چەند گرفت و کێشەیەکن کە بە ژیانی ئینسانییەوە گرێدراون، هەر لەبەر ئەوەش من بەو مانایە و لەو بارەیەوە (ڕۆمان)م نین، بەڵام بۆ نموونە لە یەکێک لە شانۆنامەکانمدا کە ناوی (دردشە)یە و بەر لە چەند ساڵێک لە گۆڤاری (الاداب)دا بڵاو کراوەتەوە و چەند کەسانێکی تێدان و بەکورتییەکی ئەو کەسانە بۆ هاوینەگەشتێک دەچن بۆ یەکێک لە گوندە کوردییەکانی لە باکوور و لە واقعیشدا هەروەهایە و لە هۆتێلێکی بچووکدا کۆ دەبنەوە کە کوردێک بەڕێوەی دەبات، یەکێک لەو کەسانە نووسەرێکی بەناوبانگ و چاکەکارێکە لە بواری پەروەردەییدا و کەسێکی دیکەیان ئەفسەرێکی خانەنشینکراوە و ئەوی دیکە لاوێکە و لە قسەوباسەکانیاندا دەردەکەوێت کە کەسانی پێشکەوتنخوازن و لەم هۆتێلەدا کۆبوونەتەوە و وەکوو شانۆییەک لەنێو خۆیدا قسەوباس لە بارەی بەرپرسێتی و ماڵ و منداڵەوە دەکەن و لەنێویاندا خاوەنی هۆتێلەکە، کاتێک هەموو پێکەوە باس لە بەرپرسێتیی خۆیان بەرانبەر منداڵەکانیان دەکەن، دەکەوێتە قسە و پێیان دەڵێت: "بەرپرسێتیی منداڵان ئاسان نییە و من دوو لە منداڵەکانم ڕایانکردووە و ناوچەکەیان بە جێ هێشتووە و پۆلیس بە دوایاندا دەگەڕێت و کوڕەبچووکەکەشم کە تا ئێستاش لەگەڵ خۆماندا ماوە، ئەویش هەموو ڕۆژێک هەڕەشەی ڕاکردنمان لێ دەکات و دایکیشیان شەو و ڕۆژ بۆیان دەگری و پۆلیس بەرۆکمان بەر نادات و لە کوڕەکانمان دەپرسنەوە!" یەکێک لە پاڵەوانانی شانۆنامەکە پێی دەڵێت: "بەڕاستی بارودۆخێک کە ئێوە تێیدا دەژین خەمهێن و ناخۆشە، بەڵام ئینشائەڵڵا ئەمە بارودۆخێکی نائاساییە و بەسەر دەچێت و..." ئەویش پێ دەڵێت: "کاکە گیان، بارودۆخی نائاسایی چی و شتی چی، ئێمە ئەوە بۆ حەفتا ساڵە ئاوها دەژین و بارودۆخمان نەگۆڕاوە..." بەو جۆرە لەسەر قسەکانیان بەردەوام دەبن و پاشان یەکێک لە پیاوەکانی ئاسایش لێیان پەیدا دەبێت، دەکەوێتە دەمەدەمێ لەگەڵیاندا و بەوە گوناهباریان دەکات کە باسی باری ئێستا دەکەن و، دەمەدەمێ لەنێوانیاندا بەردەوام دەبێت تا ئەو جێیەی کە ئیتر خاوەنی هوتێلەکە داوا لە کوڕە گەنجەکە دەکات یان ئەو دەمەدەمێیە لەگەڵ ئەو پیاوەدا ببڕێتەوە یان ئەم هوتێلەکەیان بۆ بە جێ دەهێڵت، ئەویش پێی دەڵێت شتی وا نەبووە و نابێت، چۆن ئێوە لەگەڵ ئەم پیاوەدا بە جێ دەهێڵم، با ئەو بفەرموێت و ئێرە بە جێ بهێڵێت. ئا لێرەدا ئەو پێوەندییە جوان و عاتیفییە لەنێوان ئەو کەسانەدا دەردەکەوێت و، هەربۆیە لێرەدا دەتوانم بڵێم کە لە بارەی هەست و سۆزی ئەو کەسەوە، خاوەن هوتێلەکەوە، دواوم، بەتایبەت لە کاتێکدا کە پیاوەکەی ئاساییش پێیان دەڵێت: "ئێوە هەمووتان، ئێوە دەستەیەکن و گەلەکۆمەکێ لە ڕژێم دەکەن و دژایەتیی دەکەن، بەڵام من بۆ خۆشم نازانم چیتان لێ بکەم!" بەو جۆرە هەڕەشەیان لێ دەکات و پاشان شانۆییەکە لێ دەبێتەوە. بەڵام ئەمە گرنگ نییە! من دەتوانم باسی بابەتێک بەو جۆرە بکەم، بەڵام ناتوانم بێم و باس لە خێزانێکی کورد و چۆنیەتیی ژیان و... شتی دیکە بکەم، چونکە دەبێت نووسەری بابەتێکی لەو جۆرە کورد بێت، بۆ ئەوەی بتوانێت بە ئەوەی لە ئۆجەلان ڕوویدا، من ئێستا لە زانکۆی صنعاء لە یەمەن، وانەی جوگرافیای سیاسیی بە خوێندکاران دەڵێمەوە، من هەمیشە هەوڵ دەدەم خوێندکارەکانم بە کێشە و گرفتەکان ڕابهێنم و لە ڕووداوەکان ئاگاداریان بکەمەوە و باسی کێشەکانی ڕۆژگاریان لەگەڵدا بکەم و تەنانەت کاتێک ئێستگەکان کوردەکان بە یاخیبوو و ئەو شتانە ناو دەبەن، لەگەڵ خوێندکارەکاندا دەکەومە گفتوگۆوە و پێیان دەڵێم: "ئەمە نادروستە و ئەوان یاخی و ڕێگر نین و ئەوانە خەڵکانێکی شۆڕشگێڕن و داوای مافەکانی خۆیان دەکەن و..." سەیر بکە! لێرەدا ئێستگەکانی دەنگوباس، ئێستگە عەرەبییەکان، بەوەی کوردەکان بە یاخی و سەرکێش ناو دەبەن دژ بە کوردن و خزمەتی تورکیا دەکەن. ئەمە مانای چییە کە ئێستگە عەرەبییەکان دەڵێن: "کوردەکان یاخی و سەرکێشن!" بۆ یاخی و سەرکێش! ئەوان کەسانی شۆڕشگێڕن و بێگومان منیش بەشداریەک لەم بارەیەوە دەکەم، بەڵام لەڕاستیدا من تێبینی ئەوەم کردووە کە چەندان گفتوگۆ لەڕێی ئێستگەکانەوە لەسەر کوردەکان کراوە و نەوەی نوێیش، هەرگیزاوهەرگیز، ناوی ئەوە ناهێنێت کە کەسێک هەبوو، یەکەم کەس بوو ئەو کێشە و داوایانەی هێنایە نێو نێوان. هەرگیز ناوم ناهێنرێت، ڕێک وەکوو ئەوەی کە نێوم لەنێو نێواندا نەبێت. تەنانەت باس لەوەش ناکرێت کە من لە ڕۆژگاری خۆیدا هاوبەشییەکی گرنگم لە زەقکردنەوەی ئەو داوایانەدا کردووە، لە ڕۆژگاریدا کە کەس نەیدەتوانی لەو داوایانە بدوێت. لە سەردەمی ئێمەدا، لە سەردەمی هەر خۆپێشاندانێکدا لە ڕۆژگاری دەسەڵاتی عەبدولکەریم قاسمدا، یان لە هەر یادوەرییەکدا کە پێشکەش دەکرا، ناوی من لە پێش ناوانەوە بوو. ئەوسا بە پلەی یەکەم کۆمۆنیستەکان ئاڵای "ئاشتی لە کوردستان"یان، لە ساڵی ١٩٦٢دا، بەرز کردەوە و یادوەریی زۆریان پێشکەش بە دەسەڵاتداران کرد و بێگومان ناوی منیش لە پێش ناوانەوە بوو..."

پەروین: "دەمەوێت لەکۆتاییدا لێت بپرسم: "ئایا ماندوو بوویت بە دەست کوردانەوە!""

شاکر: "مەسەلەکە مەسەلەی ماندووبوون نییە، بەڵکوو ئەوەیە کە دەبێت حەقیقەتە مێژووییەکان بسەلمێنرێن و جێی خۆیان بگرن. لێرەدا باس لە ماندووبوون نییە، چونکە ئەوەی من تا ئێستا پێی هەڵساوم و کردوومە پێوەندی بەو ئەرکەوە هەیە کە زانست خستوویەتیە سەر شانم و هەروەهاش بە پێوەندی بە ئەرکی نیشتمانپەروەریمەوە هەیە و پێوەندی بە هیچی دیکە، بە هیچ دەستیاو و دەستکەوتێکەوە، نییە. بەپێچەوانەوە من لەو کردەیەمدا خۆم دووچاری زۆر گێرمەوکێشە کردووە. بیهێنە پێش چاوی خۆت: گەنجێک کە وابەستەی هیچ پارتییەکی سیاسی نەبوو و، ساڵی ١٩٥٩، کتێبێک لەسەر کورد بە ناوی "کورد و کێشەی کورد"ەوە بڵاو دەکاتەوە و پێیان دەڵێت کە ئێوە ناتوانن بە ڕێگای سەربازی چارەسەری ئەو کێشەیە بکەن و کاتی ئەوە هاتووە ئاشتییانە و بە ڕێگایەکی دیموکراتی چارەسەری بۆ بدۆزنەوە و ئەو ڕێگایەش ئاشکرایە و ئەوان خوازیاری مافەکانی خۆیان و حوکمی زاتیش تاکەچارەسەرە بۆ کێشەکەیان، بەرزکردنەوەی ئەمە لە کاتێکدا بوو کە هیچ لایەنێک، نە پارتی و نە حزبی شیوعیش، ئەم ئاڵایەی هەڵنەگرتبوو، بەڵام لە ساڵی ١٩٦٠دا پارتی ئەم ئاڵایەی بەرز کردەوە و پاشانیش لە ساڵی ١٩٦١دا حزبی شیوعیش هەمان ئاڵای بەرز کردەوە. کەواتە من، ئەو داوایەش ئەوسا مەترسییەکی زۆری هەبوو، بەوە تاوانبار کرام کە هانی جیابوونەوە دەدەم. بیری لێ بکەرەوە! ئەوان ئەوەیان دەگوت و پاشانیش کتێبێکی ترم بە ناوی "عراق الشمالی"یەوە دەرچوو و کە تێیدا لە هەموو ڕوویەکەوە لە ناوچە کوردییەکان دەکۆڵمەوە و ئەوان دەیانگوت کەواتە تۆ عیراق جیا دەکەیتەوە و دەیکەیت بە عیراقی باکوور و باشوور و ئەمەش لەسەر من بووە جێگای پرس و گومان و دەپرسرا کێ بۆ ئەم کارانە هانی دەدات..."

پەروین: "ئایا تووشی هیچ مەترسییەک بوویت..."

شاکر: "بێگومان! من کاتێک لە ساڵی ١٩٦٣دا گیرام، بە بیانووی یادوەریی "ئاشتی لە کوردستان" و ئەو ناوانە گیرام کە ئەو یادوەرییەیان ئیمزا کردبوو و ئەوەش بە چەند ڕۆژێک بەر لە کودەتای بەعسییەکان بڵاو کرابووەوە و ئەو یادوەرییەیان هێنا و هەر لەسەر ئەوەش تاوانبار کراین و بێگومان قسەکردن لەسەر ئەم بابەتە، کێشەی کورد، لە هیچ ڕۆژگارێکدا نە لە ڕۆژگاری بەعسییەکان، نە قەومییەکان و نە لە ڕۆژگاری عەبدولکەریم قاسمیشدا، بابەتێکی خۆشەویست نەبووە و هیچ کەسێکیش هەست و سۆزی بەرانبەری نەجووڵاوە و ئەگەر لە لایەن پارتییە سیاسییەکانیشەوە و لە بەرنامەی ئەواندا هاتبێت ئەوان پارتیی سیاسیی بوون، بەڵام ئەگەر کەسێک بێت و تەنیاباڵ باس لەو کێشەیە بکات دەکەوێتە مەترسییەوە، ئەمڕۆش کاتێک باس لەو کێشەیە دەکرێت نێوی ئەو پیاوە نابرێت کە بەو شێوەیە بەشداریەکی گرنگی لەو مەسەلەیەدا کردووە، ئەمە لە کاتێکدا کە لە کتێبەکانی سەرەتادا و لە کتێبەکەی تاڵەبانیدا بە ناوی "الکرد والقومیە الکردیە" کە کتێبێکی گرنگە و لە ساڵی ١٩٧٢دا دەرچوو و بە گرنگی لە نووسینەکانی من دەڕوانێت و ئاماژەیان پێ دەکات و هەتا ئەو ڕادەیەی کە دەیانگوت داواکانی ئێمە لەو داوایانە تێپەڕ نابن کە لە کتێبەکەی د. شاکردا باس کراوان. بەڵام وا دەردەکەوێت نەوەی نوێی کورد لەم زانیارییانە بە ئاگا نییە و نێوەکەشیان لە بیر کردووە..."

پەروین: "بەڵام ئەمە کەمتەرخەمیی خۆیانە..."

شاکر: "وەڵڵا... ناتوانین بە کەمتەرخەمی ناوی ببەین، چونکە مەسەلەکە خۆی لە خۆیدا چییە، ئەوەیە کەسێک کە داوای مافەکانی خۆی دەکات لەبەر خاتری ئەم و ئەو نییە، کەواتە ئەمە گرنگ نییە کە ئاخۆ کەمتەرخەمییە یان نا، بەڵام ئەوەی دەمەوێت پێت بڵێم ئەوەیە کە دەبوو ئەو ناوە جێگر بووایە و وا باس بکرایە کە لەو ناوانەیە لە سەرەتاوە داوای ئەو داوایانەی کردووە و پاشانیش من زیاتر لە هەرکوردێک لە بارەی کوردەوە نووسیومە. کتێبەکەم لەسەر کورد "الاکراد دراسە جغرافیە واثنوغرافیە" لە بارەی هەموو ناوچەکەوە و هەروەها بنگە کۆمەڵایەتی و عەشیرەتییەکانە و دوای ئەوەش کتێبەکەم بە ناوی "العراق الشمالی"یەوە کتێبێکی خەتەرناکە، چونکە لەو کتێبەدا بە شێوەیەک دابەشبوونی کوردەکانی دانیشتووانی ناوچەکانی کەرکووک و هەولێر و هەروەها شوێنەکانی دیکەشی سەلماند و ئێستا ئەم کتێبە بووە بە بەڵگەیەک... لە بارەیەوە و ئەو یادوەرییەیان هێنا و هەر لەسەر ئەوەش تاوانبار کراین و بێگومان قسەکردن لەسەر ئەم بابەتە، کێشەی کورد، لە هیچ ڕۆژگارێکدا نە لە ڕۆژگاری بەعسییەکان، نە قەومییەکان و نە لە ڕۆژگاری عەبدولکەریم قاسمیشدا، بابەتێکی خۆشەویست نەبووە و هیچ کەسێکیش هەست و سۆزی بەرانبەری نەجووڵاوە و ئەگەر لە لایەن پارتییە سیاسییەکانیشەوە و لە بەرنامەی ئەواندا هاتبێت ئەوان پارتیی سیاسیی بوون، بەڵام ئەگەر کەسێک بێت و تەنیاباڵ باس لەو کێشەیە بکات دەکەوێتە مەترسییەوە، ئەمڕۆش کاتێک باس لەو کێشەیە دەکرێت نێوی ئەو پیاوە نابرێت کە بەو شێوەیە بەشداریەکی گرنگی لەو مەسەلەیەدا کردووە، ئەمە لە کاتێکدا کە لە کتێبەکانی سەرەتادا و لە کتێبەکەی تاڵەبانیدا بە ناوی "الکرد والقومیە الکردیە" کە کتێبێکی گرنگە و لە ساڵی ١٩٧٢دا دەرچوو و بە گرنگی لە نووسینەکانی من دەڕوانێت و ئاماژەیان پێ دەکات و هەتا ئەو ڕادەیەی کە دەیانگوت داواکانی ئێمە لەو داوایانە تێپەڕ نابن کە لە کتێبەکەی د. شاکردا باس کراوان. بەڵام وا دەردەکەوێت نەوەی نوێی کورد لەم زانیارییانە بە ئاگا نییە و نێوەکەشیان لە بیر کردووە..."

پەروین: "بەڵام ئەمە کەمتەرخەمیی خۆیانە..."

شاکر: "وەڵڵا... ناتوانین بە کەمتەرخەمی ناوی ببەین، چونکە مەسەلەکە خۆی لە خۆیدا چییە، ئەوەیە کەسێک کە داوای مافەکانی خۆی دەکات لەبەر خاتری ئەم و ئەو نییە، کەواتە ئەمە گرنگ نییە کە ئاخۆ کەمتەرخەمییە یان نا، بەڵام ئەوەی دەمەوێت پێت بڵێم ئەوەیە کە دەبوو ئەو ناوە جێگر بووایە و وا باس بکرایە کە لەو ناوانەیە لە سەرەتاوە داوای ئەو داوایانەی کردووە و پاشانیش من زیاتر لە هەرکوردێک لە بارەی کوردەوە نووسیومە. کتێبەکەم لەسەر کورد "الاکراد دراسە جغرافیە واثنوغرافیە" لە بارەی هەموو ناوچەکەوە و هەروەها بنگە کۆمەڵایەتی و عەشیرەتییەکانە و دوای ئەوەش کتێبەکەم بە ناوی "العراق الشمالی"یەوە کتێبێکی خەتەرناکە، چونکە لەو کتێبەدا بە شێوەیەک دابەشبوونی کوردەکانی دانیشتووانی ناوچەکانی کەرکووک و هەولێر و هەروەها شوێنەکانی دیکەشی سەلماند و ئێستا ئەم کتێبە بووە بە بەڵگەیەک... لە بارەیەوە و ئەو یادوەرییەیان هێنا و هەر لەسەر ئەوەش تاوانبار کراین و بێگومان قسەکردن لەسەر ئەم بابەتە، کێشەی کورد، لە هیچ ڕۆژگارێکدا نە لە ڕۆژگاری بەعسییەکان، نە قەومییەکان و نە لە ڕۆژگاری عەبدولکەریم قاسمیشدا، بابەتێکی خۆشەویست نەبووە و هیچ کەسێکیش هەست و سۆزی بەرانبەری نەجووڵاوە و ئەگەر لە لایەن پارتییە سیاسییەکانیشەوە و لە بەرنامەی ئەواندا هاتبێت ئەوان پارتیی سیاسیی بوون، بەڵام ئەگەر کەسێک بێت و تەنیاباڵ باس لەو کێشەیە بکات دەکەوێتە مەترسییەوە، ئەمڕۆش کاتێک باس لەو کێشەیە دەکرێت نێوی ئەو پیاوە نابرێت کە بەو شێوەیە بەشداریەکی گرنگی لەو مەسەلەیەدا کردووە، ئەمە لە کاتێکدا کە لە کتێبەکانی سەرەتادا و لە کتێبەکەی تاڵەبانیدا بە ناوی "الکرد والقومیە الکردیە" کە کتێبێکی گرنگە و لە ساڵی ١٩٧٢دا دەرچوو و بە گرنگی لە نووسینەکانی من دەڕوانێت و ئاماژەیان پێ دەکات و هەتا ئەو ڕادەیەی کە دەیانگوت داواکانی ئێمە لەو داوایانە تێپەڕ نابن کە لە کتێبەکەی د. شاکردا باس کراوان. بەڵام وا دەردەکەوێت نەوەی نوێی کورد لەم زانیارییانە بە ئاگا نییە و نێوەکەشیان لە بیر کردووە..."

پەروین: "بەڵام ئەمە کەمتەرخەمیی خۆیانە..."

شاکر: "وەڵڵا... ناتوانین بە کەمتەرخەمی ناوی ببەین، چونکە مەسەلەکە خۆی لە خۆیدا چییە، ئەوەیە کەسێک کە داوای مافەکانی خۆی دەکات لەبەر خاتری ئەم و ئەو نییە، کەواتە ئەمە گرنگ نییە کە ئاخۆ کەمتەرخەمییە یان نا، بەڵام ئەوەی دەمەوێت پێت بڵێم ئەوەیە کە دەبوو ئەو ناوە جێگر بووایە و وا باس بکرایە کە لەو ناوانەیە لە سەرەتاوە داوای ئەو داوایانەی کردووە و پاشانیش من زیاتر لە هەرکوردێک لە بارەی کوردەوە نووسیومە. کتێبەکەم لەسەر کورد "الاکراد دراسە جغرافیە واثنوغرافیە" لە بارەی هەموو ناوچەکەوە و هەروەها بنگە کۆمەڵایەتی و عەشیرەتییەکانە و دوای ئەوەش کتێبەکەم بە ناوی "العراق الشمالی"یەوە کتێبێکی خەتەرناکە، چونکە لەو کتێبەدا بە شێوەیەک دابەشبوونی کوردەکانی دانیشتووانی ناوچەکانی کەرکووک و هەولێر و هەروەها شوێنەکانی دیکەشی سەلماند و ئێستا ئەم کتێبە بووە بە بەڵگەیەک...

> "...من زیاتر لە هەرکوردێک لە بارەی کوردەوە نووسیومە. کتێبەکەم لەسەر کورد "الاکراد دراسە جغرافیە واثنوغرافیە" لە بارەی هەموو ناوچەکەوە و هەروەها بنگە کۆمەڵایەتی و عەشیرەتییەکانە و دوای ئەوەش کتێبەکەم بە ناوی "العراق الشمالی"یەوە کتێبێکی خەتەرناکە، چونکە لەو کتێبەدا بە شێوەیەک دابەشبوونی کوردەکانی دانیشتووانی ناوچەکانی کەرکووک و هەولێر و هەروەها شوێنەکانی دیکەشی سەلماند و ئێستا ئەم کتێبە بووە بە بەڵگەیەک..."

ل١٥